

Der er jo Sagen her, som har stillet Forslag om, at de Indskrænkninger, der bestaae med Hensyn til Godseiernes Benyttelse af Fæstegodset, skulde høves. Men der er derimod her Spørgsmaal om, hvorvidt disse Indskrænkninger skulde føres videre, og hvorvidt der skal træffes saadanne Foranstaltninger, som kunne gjøre baade Godseierne villige til at sælge og Fæsterne villige til at købe. Jeg troer derfor, at disse Citater ikke egentlig ere paa deres Plads i denne Sammenhæng, men jeg skal dog tillade mig, at gjøre nogle enkelte Bemærkninger dertil. Jeg maa i det Hele taget bemærke — idet jeg udtrykkeligt fører til, at jeg ikke ønsker denne Udtalelse opfattet som paa nogen Maade henvendt til den ærede Ordfører; det er kun en almindelig Bemærkning med Hensyn til Citater — at man vistnok seer advarende Exempler paa Brug af Citater, idet man seer, at Folk kunne fordybe sig saaledes i at læse Andres Udtalelser, at de tabe Evnen til at danne sig en selvstændig Mening om Sagen. Man seer vistnok advarende Exempler derpaa, men jeg beder denne Yttring udtrykkeligt opfattet som ikke sigtende til den ærede Ordfører. Jeg skal nu med Hensyn til den første Autoritet, som den ærede Ordfører paaberaabte sig, afsøde S. E. Larsen, udtale, at jeg har faaet den første Betledning til at blive bekendt med Fæstelovgivningen og til videre at uddanne min Mening derom gennem Forelæsninger i flere Aar af afsøde Larsen, navnlig om Landboretten og de dertil hørende Forhold; i Genhold til hvad han har lært og doceret, er min Mening om disse Forhold bleven uddannet. Men dernæst skal jeg bemærke, at alle saadanne Citater jo have deres Banffelighed, i Særdeleshed naar de blive anvendte under Forhold, hvor de, som jeg før bemærkede, ikke høre aldeles hjemme. Der er saaledes i den bekjendte Betænkning, som er affattet af afsøde Larsen, og hvoraf den ærede Ordfører citerede flere Stykker i Gaarssmødet, blandt Andet ogsaa udtalt Noget, som den ærede Ordfører ikke citerede igaar. Der staaer nemlig i Nigsdagsstidenden Sp. 1002 — jeg haaber, at det maa være mig tilladt at oplæse nogle faa Linier: „De Ret-

tigheder med Hensyn til Bønderjorderne, som de ovenomhandlede Lovbud tydeligen tillægge Bondestanden, ere ikke af den Natur, at de tilkomme noget enkelt Individ af denne Stand eller kunne gjøres gjældende af et saadant, men de tilkomme Standen i det Hele taget, eller” — jeg beder ærede Medlemmer særdeles at mærke sig, hvad der nu kommer — „om man vil, Staten i Bondestandens og den almindelige offentlige Interesse.” Det er jo noget ganske Andet, end naar man derpaa vil støtte, at den enkelte Fæster eller hans Familie efter ham har en særlig Ret til det Fæstested, som han har i Fæste. Jeg bad ærede Medlemmer lægge Mærke til navnlig den Bending, som kom i Slutningen af det oplæste Stykke. Efterat det nemlig er sagt, at denne Ret ikke kan gjøres gjældende af noget enkelt Individ, men tilkommer Standen i det Hele taget, føies der til „eller, om man vil, Staten i Bondestandens eller den almindelige offentlige Interesse.” Jeg antager, at den ærede Ordfører væsentligst er kommen med disse Citater i Gaarssmødet for deri at søge et Støttepunkt for Endringsforslagene under Nr. 24 og 25, men dette Støttepunkt, som muligens kunde søges i de øvrige paaberaabte Udtalelser, troer jeg svinder meget væsentlig ind, naar man holder sig den Sætning, som jeg nys oplæste, vel for Die. Hvad der nemlig er Spørgsmaal om i disse Endringsforslag under Nr. 24 og tildeels 25, er virkelig at forvandle Børdien af de Indskrænkninger, som Staten saavel i Bondestandens som det Almenes Interesse, altsaa ogsaa i den øvrige Befolknings Interesse, har paalagt Bruugen af Fæstegodset, til en Pengesfordeel for det enkelte Individ eller særlig for den Familie, som er i Besiddelse af et vist bestemt Fæstested, og dette troer jeg er noget meget Forskjelligt. Hvad Paaberaabelsen af afsøde P. G. Bang angaaer maa jeg udtale, at ogsaa han er en Mand, for hvis Indsigt, Dygtighed og Retfærdighed jeg i høj Grad høier mig, men jeg kan ikke nægte, at det var nær ved at fremkalde et Smil hos mig, da den ærede Ordfører igaar med saa megen Iver paaberaabte sig ham, navnlig med Hensyn til, at Fæsterens Efterladtes sædvansmæssige Udgang til at faae